

THL:n sote-tietopohjan uudistaminen 2017–2018

Hankkeen loppuraportti

31.1.2019

Projektijohtaja Eeva Ketola

Ydintiimi: Niina Peränen, Sara Wickström, Satu Vuorio, Annaleena Okuloff, Tiina Puhakka,
Kaarina Wilskman, Leena Enarvi

THL:n sote-tietopohjan uudistamishanke 2017–2018

STM-THL yhteisrahoitushanke 1.5.2017–31.3.2019

STM diaarinumero STM/2250/2017

THL diaarinumero THL/1280/6.00.00/2017

	3
Sisällysluettelo	
1. Johdanto	4
2. Hankkeen tavoitteet	5
3. Hankkeen toteutus	6
3.1. THL:n uuteen seuranta- ja arviointitehtävään liittyvät toimenpiteet ja niiden tuotokset	6
3.1.1. THL:n tuottamat valtakunnallisten strategisten tavoitteiden laadinnassa ja maakuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa tarvittavat selvitykset soten tilasta ja toteutumisesta	6
3.1.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi ja palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi	7
3.1.3. THL:n määrittelemä vähimmäistietosisältö maakuntien seurannalle	8
3.2. Sote- ja aluehallintouudistuksen toimeenpanon tukeminen	9
3.3. Sote-tiedon hyödyntämistä ja THL:n rekistereitä koskevien lainsäädäntömuutosten toimeenpano ja tietotuotannon laadun varmistaminen	9
3.3.1. Sosiaalihuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen	9
3.3.2. Terveydenhuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen	10
3.3.3. Tietotuotannon laadun varmistaminen (2017–2018)	10
3.4. Sote-uudistuksen tuomien palvelujärjestelmän rakennemuutosten huomioiminen THL:n tiedonkeruissa niin, että voidaan turvata palvelujärjestelmän seurannan jatkuvuus muutoksen yli	11
3.5. Tarvittavien uusien tietotuotantolinjojen suunnittelu ja toteuttamisen käynnistys	12
3.6. Raportoinnin kehittäminen	13
3.7. Kehittämistoiminnan suunnittelu hankekauden jälkeiselle ajalle	14
4. Hankkeen viestintä	15
5. Hankkeen talous ja resurssit	16
Liite 1. Projektin yksityiskohtaiset tuotokset osakokonaisuuksittain	17
Liite 2. Hankkeen viestintätuotokset	26

1. Johdanto

Sipilän hallituksen sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteiden toteutumiseksi palvelujen suunnittelussa ja päätöksenteossa korostuvat tiedolla johtamisen tarpeet. Tietoa tarvitaan valtakunnallista ja maakuntien ohjausta varten, järjestäjien ja tuottajien välillä sekä asiakkaiden ja tuottajien välillä. Uudistuksen toimeenpano, vaikutusten arviointi ja seuranta, tuottajien valvonta ja palvelujärjestelmän ohjaus edellyttävät vankkaa tietopohjaa ja siten mittavaa tietotuotannon uudistamista ja nykyisen valtakunnallisen tietotuotannon syventämistä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) nykyiseen tietotuotantoon pohjautuvat tilasto-, rekisteri- ja väestökyselytietovarannot tulevat muodostamaan merkittävän osan uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohjasta. THL:n tuottamaa tietoa tarvitaan muun muassa sen arvioimisessa, miten yhdenvertaiset ja riittävät sosiaali- terveyspalvelut turvataan koko maassa, miten palvelut vastaavat eri asiakasryhmien tarpeisiin hyvinvointi- ja terveyserojen vähentämisen näkökulmasta, ja miten maakunnat selviytyvät niille asetetuista tavoitteista. Lisäksi palveluiden ohjauksessa, arvioinnissa ja valvonnassa tarvitaan uudentyypistä tietoa. THL:llä on merkittävä tehtävä myös tietojärjestelmien yhteentoimivuuden varmistamisessa ja keskitettyjen järjestelmäratkaisuiden edistämässä.

Hallituksen esityksessä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (HE 15/2017) THL:lle esitetään täysin uusia tehtäviä sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään seurantaan ja ohjaukseen liittyen. Näistä merkittävimpiä ovat:

- THL laatii STM:lle sote-järjestämislain 26 §:n mukaisten valtakunnallisten tavoitteiden laadinnassa ja maakuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa tarvittavat selvitykset sosiaali- ja terveydenhuollon tilasta ja toteutumisesta.
- THL laatii STM:lle vuosittain sekä valtakunnallisen että maakuntakohtaisen asiantuntija-arvion siitä, vastaako palvelujen saatavuus väestön tarpeisiin yhdenvertaisesti ja arvion palvelujen kustannusvaikuttavasta toteutuksesta (sote-järjestämislaki 30 §).
- THL määrittelee vähimmäistietosisällön maakuntien seurannalle, joka koskee väestön hyvinvointia ja terveyttä, maakuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon laatua, vaikuttavuutta ja kustannuksia sekä maakuntien oman ja maakunnalle palveluja tuottavien yksityisten palveluntuottajien toimintaa ja taloutta (sote-järjestämislaki 31 §).

THL käynnisti keväällä 2017 korkean prioriteetin uudistamishankkeen, jonka avulla haluttiin varmistaa laitokselle tulevien uusien lakisääteisten tehtävien menestyksellisen toteuttamisen edellyttämä tietopohja. Samalla THL on osallistunut STM:n johdolla tehtävään sote-tietopohjan varmentamiseen liittyvään valmistelutyöhön huolehtimalla siitä, että THL:n tuotantovastuulla oleva tiedonkeruu ja raportointi vastaavat kansallisia tietopohjatarpeita sekä tuke- malla asiantuntijana sitä tietopohjatyötä, jota aluehallintouudistuksen toimeenpanossa on tehty erityisesti KUVA-ryhmän koordinoimana. Tässä raportissa on kuvattu sote-tietopohjahankkeen toteutuminen ja keskeiset tuotokset.

2. Hankkeen tavoitteet

Sote-tietopohja-hankkeen keskeisenä tavoitteena oli uudistaa ja kehittää THL:n sote-tietotuotantoa siten, että laitoksen vastuulla olevassa uudessa tietotuotannossa kyetään huomioimaan maakunta- ja sote-uudistuksen muutostarpeet ja THL:lle annettavat uudet seuranta- ja arviointitehtävät.

Tavoitetilassa THL:n sote-tietotuotannon koko prosessi on uudistettu vastaamaan sote-uudistuksen vaatimuksia. Tietopohjan ajantasaisuus, kattavuus, luotettavuus ja käyttökelpoisuus ovat riittävät, jotta sitä voidaan hyödyntää uuden soten ohjausjärjestelmässä sekä tuottaa halutut seurannan ja tietojohdamisen mittaritot valtakunnalliseen ja maakuntien käyttöön. THL:lla on käytössään arviointitehtäviään varten tarvitsemansa riittävät ja hyvälaatuiset tiedot, joiden avulla voidaan toteuttaa kansalliseen päätöksentekoon ja ohjaukseen tarpeelliset arviointiraportit ja asiantuntijaselvitykset.

Tavoitetila saavutetaan vaiheittain. Vuosina 2017–2018 tehtävät toimenpiteet toteutettiin seuraavissa kehittämiskokonaisuuksissa:

- THL:n uuteen seuranta- ja arviointitehtävään liittyvät toimenpiteet: selvitykset soten tilasta ja toteutumisesta, sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi, palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi sekä vähimmäistietosisältö maakuntien seurannalle.
- Sote- ja aluehallintouudistuksen toimeenpanon tukeminen.
- Sote-tiedon hyödyntämistä ja THL:n rekistereitä koskevien lainsäädäntömuutosten toimeenpano ja tietotuotannon laadun varmistaminen; sosiaalihuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen, terveydenhuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen, tietotuotannon laadun varmistaminen (2017–2018).
- Sote-uudistuksen tuomien palvelujärjestelmän rakennemuutosten huomioiminen THL:n tiedonkeruissa niin, että voidaan turvata palvelujärjestelmän seurannan jatkuvuus muutoksen yli.
- Tarvittavien uusien tietotuotantolinjojen suunnittelu ja toteuttamisen käynnistys.
- Raportoinnin kehittäminen.
- Kehittämistoiminnan suunnittelu hankekauden jälkeiselle ajalle.

Lisäksi hankkeessa vietiin eteenpäin niitä edellytyksiä, joita sote-tietojen hyödyntämistä ja THL:n rekistereitä koskevat lakiuudistukset jatkossa tuovat sote-tietopohjan kehittämiseen.

Hankkeen toteutus on ollut riippuvainen sote- ja maakuntauudistuksen lakien hyväksymisen aikatauluista. Hankkeen tuotosten käyttöönotto on myös ollut riippuvainen sote-tietojen hyödyntämislain ja siihen liittyvän THL-lain muutosten hyväksymisestä.

3. Hankkeen toteutus

THL:n sote-tietopohjan uudistamishanke käynnistettiin toukokuussa 2017. Hanke toteutettiin THL:n ja STM:n yhteisrahoitteisena hankkeena. Hankkeen toteuttamisesta solmittiin yhteistyösopimus (Dnro THL/1280/6.00.00/2017), jossa määriteltiin osapuolten tehtävät ja vastuut. Hankesopimuksen voimassaoloaika oli 1.5.2017–31.3.2019. Hanke tuli toteuttaa vuosien 2017–2018 kuluessa. Hanke oli sijoitettu THL:n tietopalvelut-osastolle. Hankkeen käytännön etenemisestä vastasi hankejohtaja tukena projektitiimi. Hankejohtajana toimi projektijohtaja Eeva Ketola. Ydintiimin jäseniä olivat Satu Vuorio, Sara Wickström, Niina Peränen, Annaleena Okuloff, Leena Enarvi, Tiina Puhakka ja Kaarina Wilskman. Hankkeelle oli nimetty yhteishenkilö sosiaali- ja terveysministeriöstä (Hannu Hämäläinen, 24.10.2017 alkaen Päivi Hämäläinen).

Hankkeen seuranta- ja ohjausryhmänä toimi KUVA-ryhmä, jolle hanke raportoi etenemisestään yhteistyösopimuksessa sovittuina ajankohtina. Lisäksi THL perusti hankkeen toteutumisen tueksi THL:n sisäisen ohjausryhmän, joka varmisti osaprojektien koordinoinnin THL:ssa. Ohjausryhmän kuului myös sosiaali- ja terveysministeriön nimeämät edustajat 19.1.2018 alkaen (Päivi Hämäläinen ja Jaana Räsänen).

Hankkeen tavoitteita ja tehtäväkokonaisuuksia edistettiin sekä hanketasolla että osaprojekteissa. Kunkin osaprojektin käynnistämisestä ja tuotosten hyväksymisestä päätti sote-tietopohja-hankkeen sisäinen ohjausryhmä. Hanketasolla toteutettavia tehtäviä olivat muun muassa asiakastyöpajat, joita järjestettiin läpi hankeajan. Yhteistyö THL:n arviointitoiminnon käynnistämässä ja toteutuksessa, viestintä- ja asiakkuustyö sekä hankekokonaisuuden johtaminen ja kokonaiskoordinaatio muodostivat merkittävän osan hanketason tehtävistä. Sote-tietopohja-hankkeessa hyödynnettiin runsaasti asiakaslähtöisiä menetelmiä ja työkaluja (mm. LEAN, palvelumuotoilu, Evidence Based Health Care/EBHC).

Alla on kuvattu hankkeen toteutus (ja tuotokset) hankesuunnitelman luvussa 5 mainitun mukaisesti.

3.1. THL:n uuteen seuranta- ja arviointitehtävään liittyvät toimenpiteet ja niiden tuotokset

3.1.1. THL:n tuottamat valtakunnallisten strategisten tavoitteiden laadinnassa ja maakuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa tarvittavat selvitykset soten tilasta ja toteutumisesta

Sote-järjestämislakiluonnoksen (HE 15/2017 vp) mukaan THL arvioi jatkossa maakuntien kykyä järjestää palveluja. THL:n arviointitoiminnassa hyödynnetään laajasti THL:n tuottamaa tietopohjaa. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään mm. valvontaviranomaisten ja muiden tiedontuottajien tuottamia tietoja. Arvioinnin keskeisiä kysymyksiä ovat: vastaako palvelujen saataavuus maakunnissa väestön tarpeisiin yhdenvertaisesti ja onko palvelut toteutettu kustannusvaikuttavasti. Sote-tietopohja-hankkeen aikana THL toteutti kaksi maakuntien arvioinnin "harjoituskierrosta". Harjoituskierrokset mahdollistivat tietopohjan kokoamiseen liittyvien prosessien kehittämisen ja tietopohjan nykytilan analysoinnin arvioinnin ja kansallisen ohjauksen näkökulmasta.

Ensimmäinen arvioinnin harjoituskierron (kevät 2018) toteutettiin osana valtiovarainministeriön koordinoimaa kuntatalouden simulaatioharjoitusta vuonna 2018, johon THL tuotti asiantuntija-

arviot maakuntien kyvystä suoriutua sosiaali- ja terveystietopalvelujen järjestämisestä. Indikaattoreiden valinta käynnistettiin asiantuntijaryhmien työnä jo loppuvuodesta 2017. Osana sote-tietopohja-hanketta THL tuotti arviointikierrokselle valitut indikaattorit sekä arviointitoiminnon että sosiaali- ja terveysministeriön käyttöön. Lisäksi tuotettiin KUVA-mittaristolistan sisältämät indikaattorit. Simulaatioon saatavilla olevat tiedot kohdistuivat pääosin vuoteen 2016. Kaikkia tietoja ei ollut saatavilla hallituksen esityksen mukaisella maakuntajaolla. Arvioinnit julkaistiin THL:n Päätösten tueksi - julkaisusarjassa.

Arvioinnin toinen harjoituskierron (syksy 2018) käynnistyi välittömästi simulaatioharjoituksen jälkeen. Tiedontuotannon prosesseja kehitettiin mm. aikaistamalla keskeisten rekisteritiedonkeruiden tulosten raportointia kuukaudella. Lisäksi julkaistiin ns. sote-tietoikkuna-verkkopalvelu. Palveluun koottiin kansallisen ohjauksen KUVA-mittarit sekä listan ulkopuolelta valitut arvioinnin mittarit. Indikaattoritiedot tuotettiin hallituksen esityksen mukaisella maakuntajaolla sekä taulukko- että karttanäkymään. Toisen harjoituskierron tiedot kohdistuivat pääosin vuoteen 2017. Toisella harjoituskierroksella käytettävissä oli lisäksi FinSote-kyselyn tulosten pohjalta tuotettua indikaattoritietoa. Maakuntakohtaiset raportit¹ on julkaistu THL:n julkaisusarjassa.

Maakuntien ohjauksen ja arvioinnin tietopohjan kehittämistä tuettiin lisäksi osallistamalla aktiivisesti KUVA-TPA-ryhmä työskentelyyn, kansallisena yhteistyönä toteutettuun sote-järjestämisen tietomalli -työskentelyyn sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurityöhön. THL:n ja STM:n välinen jatkuva vuoropuhelu läpi hankkeen on tukenut kansallisen tietopohjan kehittämistarpeiden välittymistä sote-tietopohja-hankkeen työn osaksi.

Maakuntien seurannan ja arvioinnin indikaattorit saadaan pääosin rekistereistä ja osa väestötutkimuksista. Saatavilla oleva tietopohja on osin puutteellinen, esimerkiksi terveystarkastuksiin perustuvaa ajantasaista, luotettavaa ja koko Suomen väestöä edustavaa tietoa terveydestä ja hyvinvoinnista ei ole kattavasti saatavilla. Luotettavat tiedot ovat tarpeen sekä terveyden-tilan ja hyvinvoinnin seuraamisen että palveluiden arvioimisen ja kehittämisen kannalta. Tarve kehittää ja vahvistaa mm. lasten, nuorten ja perheiden terveyden ja hyvinvoinnin tietoperustaa on tunnistettu myös hallitusohjelmassa (VN 10/2015). Valtakunnallisesti yhtenäinen lasten ja nuorten terveys- ja hyvinvointiseuranta palvelee myös maakunta- ja kuntatasolla seurannassa, arvioinnissa ja päätöksenteossa. Kattava tietopohja mahdollistaa myös palveluntuottajien ja käytännön ammattilaisten oman työn tulosten seurannan ja arvioinnin. Hankkeen aikana tunnistettiin tarve jatkossa yhtenäistää rekisteri- ja väestötiedontuotantotapoja ja tukeutua kertakirjaamiseen.

3.1.2. Sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi ja palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi

THL:n arviointitoiminta rakentuu säännölliselle vuosisyklille (ks. [arvioinnin vuosikello THL:n sivuilla](#)), joka noudattaa maakuntien kansallisen ohjauksen aikatauluja. Maakuntien arvioinnissa tarvittavaan tietopohjaan liittyviä tarpeita on arvioitu ja tunnistettu osana vuosien 2017–2018 arvioinnin harjoituskierroksia (ks. kohta 3.1.1).

Arviointitoiminnan tarvitsema tietopohjan muodostumisesta on sovittu seuraavaa:

- 1) Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristo (ns. KUVA-mittaristo) muodostaa arvioinnin tietopohjan minimitason.
- 2) THL:n arviointipäälliköt, joiden tukena toimivat arviointialuekohtaiset asiantuntijaryhmät, määrittelevät ne muut indikaattorit, joita arvioinnissa hyödynnetään täydentämään KUVA-

¹ [Alueiden arviointi](#)

mittaristokokonaisuutta (lisäindikaattorit tarpeet määritellään maaliskuussa vuosittain). Tässä kokonaisuudessa hyödynnetään vain tietotuotannossa jo olevia mittareita.

3) Arvioinnissa ja ohjauksessa havaitut uudet indikaattorit viedään osaksi vuonna 2019 käynnistävää STM:n asiantuntijaryhmää. Ryhmä päättää toteutettavista tiedontuotantolinjoista ja uusista indikaattoreista.

4) Erilainen maakunnista ja muista lähteistä saatava asiantuntijatiieto on osa arvioinnin toteuttamista ja tietopohjaa.

Nykyisen palvelutuotannon seurannan tietopohjan vähimmäistietosisällön muodostavat tällä hetkellä THL:n hoitoilmoitusrekistereiden (Hilmo) tiedot mm. palveluiden käytöstä ja saataavuudesta. Terveystietosisällön määrittely ja tiedonkeruun oppaan uudistaminen tehtiin sote-uudistuksen tarpeet huomioiden. Sosiaalihuollon osalta aloitettiin rekisteri-uudistukseen tähtäävä määrittelytyö.

Rekistereihin perustuvassa tietopohjan uudistamisessa valmistelun etenemiseen on vaikuttanut keskeisten lakien valmistelun viivästyminen. Niin sanottujen sote-lakien (HE 15/2017) ja sosiaali- ja terveystietojen toissijaisen käytön lain (HE 159/2017) sekä tähän liittyen Terveiden ja hyvinvoinnin laitosta koskevan lain muutosten eteneminen ovat edellytyksiä sille, että rekisteritiedonkeruita voidaan kattavasti uudistaa ja laajentaa koskemaan mm. yksityistä terveydenhuoltoa ja sosiaalihuollon avopalveluita.

3.1.3. THL:n määrittelemä vähimmäistietosisältö maakuntien seurannalle

THL aloitti maakuntien seurannalle tarvittavan vähimmäistietosisällön määrittämisen 2017–2018. Vähimmäistietosisällön määrittelyssä huomioitiin maakuntien keväällä 2018 toteuttama sote-järjestämisen tietomallin kehittämistyö. Sote-järjestämisen tietomallityössä maakuntien toimijat määrittivät järjestämistehtävänsä kannalta keskeiset tiedolla johtamisen tietosisällöt. Yhteistyöllä pyrittiin varmistamaan jatkuva vuoropuhelu maakuntien kanssa.

Vuosina 2017–2018 työ keskittyi rekisteripohjaisten hoitoilmoitustietojen (Hilmo) uudistamiseen ja laajentamiseen. Terveystietosisällön Hilmo-tiedot uudistettiin yhtenäistämällä ensimmäistä kertaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisterin (Hilmo) sekä perusterveydenhuollon hoitoilmoitusrekisterin (Avohilmo) tietosisältöä. Uudistus ja yhtenäistäminen koskivat erityisesti perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tietosisältöä. Tietosisällön yhdenmukaistamisen yhteydessä tietosisältöä myös laajennettiin.

Tärkeä osa tietosisällön valmistelua on ollut uuden tietosisällön vertaaminen Kanta-tietojen tietorakenteeseen. Jatkossa Hilmon tietosisältöä ja Kanta-tietoja harmonisoidaan entistä yhdenmukaisemmiksi.

Yhtenäistetty [Hilmo - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitus 2019](#) -opas julkaistiin kesäkuussa 2018.

Sosiaalihuollon rekisteri-uudistuksen aloittava tietosisällön määrittelytyö aloitettiin vuonna 2017 ja ensimmäinen luonnos tietosisällöstä valmistui kommentoitavaksi loppuvuodesta 2018. Tarkemmin sosiaalihuollon rekisteri-uudistuksesta on kerrottu kohdassa 3.3.1.

Vähimmäistietosisältötyön lopputuotos on tässä vaiheessa Hilmo-tietosisällöt (hoitoilmoitusrekisteriin kerättävät määritetyt tietosisällöt) vuodelle 2019 (julkaistu 6/2018). Jatkokehitystä ja maakuntien toivomaa sisällön kehitystä raportointiin tullaan jatkossa tekemään yhdessä maakuntien kanssa kansallisessa TOIVO-ohjelmassa ja kansallisten viranomaisten VALTAVA-hankkeen osaprojekteissa. Näiden suunnittelutyö on käynnistynyt vuoden 2018 lopussa.

3.2. Sote- ja aluehallintouudistuksen toimeenpanon tukeminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon- ja maakuntauudistuksen valmisteluorganisaatioon perustettiin loppuvuodesta 2015 sote-projektiryhmän alaisuuteen kustannus- ja vaikuttavuustietoryhmä (KUVA-ryhmä). Yhtenä ryhmän tehtävänä on ollut valmistella ehdotukset valtakunnallisesti yhtenäiseksi mittaristoksi väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilan kuvaamiseen sekä palveluiden tarpeen arviointiin sekä palvelujen laadun, vaikuttavuuden, kustannusten ja tehokkuuden seuraamiseen.

Ryhmä on valmistellut mittaristoa kansallisen ohjauksen tarpeisiin. Sote-tietopohja-hanke on tukenut KUVA-toimeenpanoryhmän (Kuva-TPA-ryhmä) työskentelyä hankkeen aikana käsitellään dataa ja muodostaen siitä KUVA-indikaattoreita raportointiin ja ohjaukseen. Hankkeen edustaja on toiminut yhtenä ryhmän asiantuntijasihteereistä ja osallistunut myös asiantuntijana KUVA-ryhmän työskentelyyn. Syksyllä 2017 toteutettiin KUVA-mittaristolistan pilotointi (ks 3.1.1). THL tuotti mittaristolistan mukaiset tiedot ministeriön käyttöön hyödynnettäväksi maakuntien simulaatioharjoituksessa.

Kuva-TPA-ryhmä on hankkeen aikana toimittanut sote-tietopohja-hankkeelle myös erillisiä toimeksiantoja koskien olemassa olevaa tietopohjan ja uusien mahdollisten tietotuotantolinjojen valmistelua. Kevään ja kesän 2018 aikana valmistui selvitys asiakaspalautetiedon kansallisen keruun edellytyksistä. Lisäksi toteutettiin yhdenvertaisuuden toteutuminen kieliryhmittäin -pilotti, jossa poimittiin valitut KUVA-indikaattorit kieliryhmittäin (suomi, ruotsi ja saame). THL:n asiantuntijat ovat myös käyneet esittelemässä mm. arviointitoiminnan kautta tunnistettuja tietopohjatarpeita ja tuottaneet tätä kautta ehdotuksia kansalliseen mittaristoon tarvittavista uusista mittareista.

3.3. Sote-tiedon hyödyntämistä ja THL:n rekistereitä koskevien lainsäädäntömuutosten toimeenpano ja tietotuotannon laadun varmistaminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen tietopohjan kehittämisen edistyminen on ollut riippuvainen useiden valmistelussa olleiden lakien etenemisestä. Ns. sote-lakipaketin lisäksi sote-tietopohjan ja tiedonhallinnan kehittymisen kannalta keskeinen valmisteilla oleva lainsäädännön uudistus liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen nykyistä laajempaan ns. toissijaiseen käyttöön (HE 159/2017). Kokonaisuuteen sisältyvien lakimuutosten myötä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja sekä muita terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä henkilötietoja voitaisiin käyttää aiempaa laajemmin (nk. toissijainen käyttö) muussakin kuin siinä ensisijaisessa käyttötarkoituksessa, jonka vuoksi ne on alun perin tallennettu. Em. lait eivät ole edenneet suunnitellussa aikataulussa, mikä on osaltaan vaikuttanut myös sote-tietopohja-hankkeessa tehtävän työn edistymiseen. Tarvittavan lakipohjan puuttuessa kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ei hankkeen osakokonaisuuksissa ole voitu edistää.

3.3.1. Sosiaalihuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen

Sosiaalihuollon avopalveluista ei ole tällä hetkellä mahdollista kerätä yksilötason tietoa, koska nykyinen lainsäädäntö ei anna siihen oikeutta. Valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen toisiokäyttöä koskeva laki ja THL:n rekistereitä koskevat lakiuudistukset mahdollistaisivat toteutuessaan sosiaalipalveluista yksilötason tiedonkeruun laajentamisen. Tulevat lakimuutokset ennakoitujen THL:n sote-tietopohja-hankkeessa edistänyt sosiaalihuollon avopalvelujen yksilötason rekisteritiedonkeruuta ja aloittanut uuden tietosisällön määrittelytyön yhteistyössä sosiaalihuollon eri toimijoiden kanssa.

Sosiaalihuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen on sote-tietopohjan kehittämisen kannalta yksi merkittävimmistä ja isoimmista kokonaisuuksista. Tämän vuoksi työssä on edettävä vaiheittain ja työ on aloitettava tietosisällön määrittelyllä. Uuden tietosisällön valmistelussa on käyty läpi sosiaalihuollon kokonaisuus sekä palvelutehtävät (lapsiperheiden, lastensuojelun, perheoikeuden, työikäisten, vammaisten, iäkkäiden palvelujen sekä päihdepalvelujen). Työssä on arvioitu mitkä tiedot ovat välttämättömiä soten seuranta- ja arviointitehtävien näkökulmasta ja soveltuvat rekisteritiedonkeruuseen. Tietosisällön määrittelytyössä huomioitiin myös tarkasti kansallisessa sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämishankkeessa (ns. Kansanhanke) tehty työ ja sille asetetut tavoitteet sekä aikataulu.

Sote-tietopohjahankkeen aikana sosiaalihuollon rekisteriuudistuksen pohjaksi valmistui sosiaalihuollon tietosisällön määrittelydokumentaation ensimmäinen versio, josta pyydettiin asiantuntijoiden kommentit loppuvuodesta 2018.

3.3.2. Terveystiedonkeruun rekisteritiedonkeruun uudistaminen

Sote-uudistus tuo uusia tietotarpeita myös terveydenhuollon rekistereihin. Sote-tietopohjahankkeen aikana vuosina 2017–2018 uudistettiin ja kehitettiin terveydenhuollon hoitoilmoitusrekistereitä (perusterveydenhuollon Avohilmo ja erikoissairaanhoidon Hilmo). Uudistaminen kohdistui tietosisältöjen yhtenäistämiseen ja laajentamiseen. Uuden tietosisällön avulla saadaan jatkossa mm. sote-uudistuksen seurannan ja arvioinnin kannalta entistä kattavampia ja tarkempia tietoja väestön palvelujen käytöstä.

Yhtenäistetty tietosisältö julkaistiin ensimmäistä kertaa samassa oppaassa kesällä 2018: [Hilmo - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoitoilmoitus 2019](#).

Tärkeä osa terveydenhuollon rekisteritiedonkeruun uudistamista oli hoitoilmoitusrekisterin tietorakenteiden harmonisointi terveydenhuollon potilasasiakirjojen (Kanta) kanssa. Keskeisin osa harmonisointityötä oli uuden Hilmo-tietosisällön vertaaminen Kanta-tietojen tietorakenteeseen ja yhteisen työnäkymän hahmottaminen Hilmo-tietojen ja Kanta-tietojen kehittämiseen.

Osana terveydenhuollon rekisteritiedonkeruun uudistamista tiivistettiin yhteistyösuhteita yksityisiin palveluntuottajiin ja tietojärjestelmätoimittajiin. Yhteistyön aloittamisella valmistauduttiin sote-lakien ja ns. toissijaisen käytön lain mahdollistavaan tiedonkeruun laajentamiseen. Konkreettisemmat yhteistyön tulokset eivät kuitenkaan olleet mahdollisia sote-tietopohjahankkeen aikana, koska tiedonkeruun laajentamisen mahdollistavien lakien valmistuminen on viivästynyt.

Terveydenhuollon rekisteritiedonkeruiden uudistamistyössä valmistauduttiin myös Kanta-arkistossa olevien potilasasiakirjojen hyödyntämiseen rekisteritietojen poiminnassa. Teknisesti tiedot tullaan tulevaisuudessa saamaan Kelan tietoaaltaasta (tietoallas-PTA), joka on rakenteilla. Valmistelutyössä on vertailtu sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon tietoja Kanta-arkiston tietojen kanssa. Tietoaaltaan teknisen ratkaisun valmistumisaikataulu on viivästynyt alkuperäisestä ja nykyinen valmistumisaikataulu on vuoden 2019 loppupuolella. Ensimmäiset tiedot Kannasta saadaan teknisen ratkaisun valmistuttua. Jatkotyötä on toteutettu TIREKA-työryhmässä, jossa määritellään ensisijaisesti poimittavat tietosisällöt, valmistellaan tiedonsiirron arkkitehtuuri ja määritellään rajapinnat. Tavoitteena on lisätä rekisterien tietosisältöjen ja Kantan yhteensopivuutta noin 20 % vuosivauhtia.

3.3.3. Tietotuotannon laadun varmistaminen (2017–2018)

Tiedon merkitys korostuu uudessa sosiaali- ja terveystietopalvelujärjestelmässä. Tieto on mukana päätöksenteon eri tasoilla ja se on merkittävä ohjauksen väline. Tämä luo paineita THL:n tuot-

taman tiedon laadun ja ajantasaisuuden jatkuvalle parantamiselle sekä nykyisissä että uusissa tiedonkeruissa. Hankkeen aikana toteutetut KUVA-mittariston pilottidatoiden tuottaminen sekä maakuntien seurannan ja arvioinnin ns. harjoituskierrokset ovat mahdollistaneet THL:n nykyisen tietotuotannon laadun ja hyödynnettävyyden arvioimisen suhteessa maakuntien sote-toiminnan ja palvelujen järjestämiskykyyn. Havaitut puutteet ja kehittämiskohteet on jokaisen pilotti-/arviointikierroksen jälkeen käyty läpi THL:n ja STM:n yhteistyönä ja tiedontuotannon puutteisiin (sisältö, prosessit) on kohdistettu kehittämistoimia. THL:n tiedonkeruun prosessien kehittämiseksi hankeajana on järjestetty useita prosessien kehittämisen työpajoja, joissa on tunnistettu tiedonkeruiden ongelmakohtia ja haettu niihin ratkaisuja.

Uuden tietotuotannon laadun varmistamiseksi ja uusien tiedonkeruiden käynnistämisen tueksi laadittiin THL:n tietotuotannon käsikirja (2017). Toistuvii tiedonkeruisiin piirrettiin yhteinen prosessikuvaus, jossa hyödynnettiin sekä THL:n tietotuotannon käsikirjaa että tiedonkeruiden nykyprosesseja. Yhteisen kuvaamisen ja toimintatavan etuna on mm. koko tietotuotannon prosessien tehokkaampi kehittäminen. Tietotuotantoa on kehitetty THL:ssa jatkuvasti yhdenmukaistamalla toimintatapoja, jolloin myös laatua on pystytty parantamaan.

Useiden päällekkäisten tiedonkeruuprosessien hallinta erityisesti tietohallinnon resurssien näkökulmasta tunnistettiin keskeiseksi haasteeksi THL:n tietotuotannon nykytilassa. Resurssitarpeen ja tiedonkeruun suunnitteluiden tueksi luotiin sote-tietopohja-hankkeessa ensimmäinen versio THL:n tiedontuotannon vuosikellosta. Vuosikello ja tulevien tiedonkeruiden kehittämissuunnitelma (ns. tiekartta) mahdollistavat jatkossa tiedonkeruiden paremman hallinnan ja resurssien tarkoituksenmukaisen ohjaamisen.

Tiedontuotannon prosessien laadun kehittämistoimenpiteiden lisäksi hankkeessa valmistaututtiin tulevien maakuntien sote-palveluiden arviointiin liittyvien tiedonkeruiden ja raportoinnin modernisointiin erityisesti automatisaatiota hyödyntämällä. Yhtenä tietojen raportointia nopeuttavana toimena puoliautomatisoitiin muutaman tilastoraportin kuvioiden tuotantoa. Automatisaation tuella manuaalisen työn osuus tilastoraportoinnissa vähenee.

Tietopohjan laatua ei voi parantaa pelkästään teknisillä toimenpiteillä, vaan rekistereihin pohjautuvassa tietopohjassa on huomioitava myös potilas- ja asiakasasiakirjoihin tehtävien kirjausten laatu. Hankkeessa yhdeksi tietopohjan laadun kannalta tärkeäksi elementiksi tunnistettiin potilastietojärjestelmiin tehtävien kirjausten kattavuus ja täsmällisyys. Kirjaamisen tukemiseksi ja sen laadun seuraamiseksi hankkeessa aloitettiin erilaisia toimenpiteitä, joiden avulla motivoidaan huolelliseen kirjaamiseen sekä luodaan paremmat kirjaamisen edellytykset. Keskeisenä tuloksena kirjaamisen tukemisessa oli THL:n sisäisen yhteistyön lisääntyminen, joka näyttäytyy kirjaamista tekeville asiakkaille entistä selkeämpänä kirjaamisen ohjeistuksena ja yhdenmukaisempana viestintänä.

3.4. Sote-uudistuksen tuomien palvelujärjestelmän rakennemuutosten huomioiminen THL:n tiedonkeruissa niin, että voidaan turvata palvelujärjestelmän seurannan jatkuvuus muutoksen yli

Palvelujärjestelmän muuttuminen tuo muutostarpeita rekistereihin, tietojärjestelmiin ja tiedonkeruisiin. Erilaisten tietorakenteiden yhteentoimivuuden parantaminen luo edellytyksiä palvelujärjestelmän seurannan jatkuvuudelle muuttuvissa rakenteissa. Työtä on edistetty sote-tietopohja-hankkeessa sekä muutoin THL:n virkatyönä. THL on osallistunut kansallisten sotejärjestämisen tietomallin ja kokonaisarkkitehtuurien kehittämisryhmiin (mm. sosiaali- ja terveystietojen toissijaisen käytön kokonaisarkkitehtuuri, sote-tietoarkkitehtuurin kokonaiskuva, valinnanvapauden kokonaisarkkitehtuuri) yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

Organisaatorakennemuutosten ja palveluntuottajien rekisteröitymisen tuomia muutostarpeita on tunnistettu mm. Valviran ja Kelan kanssa tehdyssä yhteistyössä eri projekteissa (mm. valinnanvapauden kokonaisarkkitehtuuri, Soteri-hanke). THL on tehnyt ohjeistuksen Kanta-palvelujen yhteyksien jatkuvuuden varmistamiseksi myös organisaatiomuutostilanteissa (OPER). Sote-tietopohja-hankkeen aikana on lisäksi arvioitu keskeisiä sote-palveluluokituksia ja vertailtu eri luokitusten yhteentoimivuutta esim. JHS maakuntien palveluluokituksen kanssa sekä toteutettu ensimmäinen versio luokitusratkaisusta valinnanvapauden tiedonhallinnan tarpeisiin. Hankkeen aikana havaittuja kehittämistarpeita on runsaasti ja työtä tullaan jatkamaan osana kansallista kehittämistyötä kansallisten toimijoiden kesken (STM, Valvira, Kela jne). Valmistelutyö on käynnistynyt ja tulee jatkossa edellyttämään kansallisten toimijoiden entistä tiiviimpää yhteistyötä.

THL ja Kelan yhteisessä Soutu-hankkeessa tehtävä työ tukee maakunta- ja sote-uudistusta kehittämällä Kanta-palveluita lakiluonnosten (maakuntalaki, järjestämislaki, valinnanvapauslaki, asiakastietolaki ja palveluntuottajalaki) mukaisesti. Tämä työ on ollut erillistä sote-tietopohja-hankkeen työstä, mutta hankkeiden välistä tiedonvaihtoa on tehty osana valinnanvapauden KA-työhön osallistumista, jossa on ollut edustajat sekä sote-tietopohja- että Soutu-hankkeista.

3.5. Tarvittavien uusien tietotuotantolinjojen suunnittelu ja toteuttamisen käynnistys

KUVA-TPA ryhmän työssä on tuotettu kansallinen mittaristo maakuntien ohjauksen, seurannan ja arvioinnin tueksi sekä ehdotukset uusiksi mittareiksi, joita ei ole vielä tietotuotannossa. Vastaavia täydentäviä tietotarpeita on tunnistettu myös THL:n arviointitoiminnon kautta sekä maakuntien kanssa tehdyn asiakastyön välityksellä (sote-järjestämisen tietomallityö sekä erilaiset asiakastapaamiset, maakuntakierrokset). Lisäksi hankkeen aikana on tuotettu selvitys mm. asiakaspalautetiedon kansallisen keruun yhtenäistämistä sekä tuotettu alustava ehdotus uuteen tiedonkeruuseen liittyvistä tarpeista. Tiedonkeruun teknistä määrittelyä ja toteutukseen liittyvää täydentävää työtä on tehty varsinaisen sote-tietopohjan osaprojektityön ohella myös syksyllä 2018 yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Asiakaspalautetiedon yhtenäistämisen edellytyksiä selvittävä ja tarkentava suunnitelma tullaan toteuttamaan kevään 2019 aikana. THL osallistuu työhön asiantuntijaroolissa, varsinaisen projektihallinnan ollessa SoteDigi Oy:n vastuulla.

Sote-uudistuksen yksi keskeinen tavoite on sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen ja tuottavuuden kasvattaminen. Tämän toteutumisen seuranta edellyttää riittävän kattavia tietoja kustannuksista. Palvelutuotannon kustannusten kuvaamista voidaan tarkastella sekä toiminnoittain (paketit) ja/tai asiakkaaseen/potilaaseen kohdistuneesta toteutuneesta toiminnasta käsin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustietoja saadaan tällä hetkellä jossain määrin, mutta ei riittävästi.

Tuotteistustietoja saatiin ensimmäisen kerran perusterveydenhuollosta, joilla saatiin määritettyä pilotin avulla koko maan perusterveydenhuollon asiakaskirjo ja sen laskennalliset kustannukset kolmen vignettikunnan (iso, keskisuuri ja suuri) todellisten tilinpäätöstietojen perusteella. JHS-työn tukeminen koulutuksilla ja tilikartan yhtenäistäminen on keskeinen osa etenemisessä kohti yhtenäistä taloustiedon tiedontuotantotapaa. Koska JHS-tietoja pilotoineita paikkoja on vasta jokunen, päädyttiin tekemään arviointi THL:n Hilmo-rekisteristä DRG-pohjaisella työkalulla, jossa on mahdollista kuvata maakuntien erilainen asiakaskirjo sekä ongelma- tai tapauskohtaisesti (episodit) että palvelumuodoittain/yksiköittäin tai ikäryhmittäin. Tämä mahdollistaa jatkossa helpomman kehittämistyön ja segmentoinnin. Tietopakettit tarkastelevat rahavirtoja, jotka näkyvät yksikkötasolla, mutta sisältöön kohdistaminen puuttuu.

Palveluita tuottavien on tunnettava asiakaskuntansa, jotta ne voivat tarjota tarvittavia palveluita riittävän määrän. Asiakkaiden palvelutarpeet vaihtelevat maakunnittain. Sekä valtion maakunnille osoittaman rahoituksen että maakuntien tuottajille osoittaman rahoituksen tulee olla oikeudenmukaista eli perustua asiakkaiden erilaisiin tarpeisiin. Tällaista tietoa saadaan ns. tuotteistustiedolla eli yhdistämällä hoito- ja kustannustiedot. Hankkeessa pilotoitiin tuotteistusta. Pilotin tuottama tieto osoittautui tärkeäksi THL:n arviointitoiminnolle ja THL on hankkimassa työkaluja omaan käyttöönsä.

Uusia tiedontuotantolinjoja tulee jatkossa olemaan useita:

- sosiaalihuollon tiedontuotanto
- henkilöstötiedon yhdistäminen Hilmo-raportteihin
- erilaiset simulointi- ja ennustemallit useita rekistereitä yhdistämällä, mm. Soteri
- tuottavuustiedon raportointi (Hilmo–JHS-taloustieto-paketit/tuotteistus) sekä mahdollisesti laatu-tiedot rekisteritiedosta
- osana valinnanvapauden KA -työskentelyä on tunnistettu tietotarpeita tukemaan valinnanvapauslain mukaista palvelutuotannon seurantaa. Tietoa tarvitaan mm. suoran valinnan palveluista sekä asiakassetelillä tai henkilökohtaisella budjetilla tarjottavista palveluista
- lisäksi kansalaisen valinnanvapautta tukevaa vertailu- ja laatu-tietoa tarvitaan lisää
- ensihoito

Pelkästään mahdollisten uusien tiedontuottajien kytkeminen mukaan tarkoittaa myös uusien tiedontuotantolinjojen avauksia, tiedonkeruiden volyymien kasvamista, tiedonkäsittelyn ja tietosisältöjen yhtenäistämistä sekä tietojärjestelmätuottajien kytkemistä uudistuotantoon.

3.6. Raportoinnin kehittäminen

Kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohjan hyödyntäminen edellyttää, että eri toimijoilta kerättävä tieto on hyödyllistä ja raportoidaan tiedon käyttäjiä hyödyttävällä tavalla. Tällä hetkellä THL:ssa on käytössä useita erilaisia raportointikanavia ja -tapoja (mm. Sotkanet, TEAvisari, Terveysomme sekä tilastokuutiot ja tietokantaraportit). Raportoinnin yhtenäistämisen tavoitteeksi asetettiin THL:n uuden raportointijärjestelmän kehittäminen. Pyrkimyksenä on asteittainen siirtyminen kohti yhteistä käyttöliittymää, jonka kautta THL:n tuottamien tietojen eri käyttäjäryhmät voivat helposti löytää tarvitsemansa tiedot. Raportoinnin kehittyessä tullaan jollain aikavälillä toteuttamaan myös elinkaarisuunnitelmat olemassa olevien verkkopalvelujen sulauttamiseksi osaksi yhtenäistä raportoinnin kokonaisuutta.

THL:n raportoinnin uudistamistyön lähtökohtana oli THL:ssa vuonna 2016 valmisteltu esitys raportoinnin uudistamistarpeista. Suunnitelmia peilattiin vuonna 2017 järjestettyjen asiakastyöpajojen ja sidosryhmätapaamisten pohjalta koottuihin asiakastarveanalyysiin. Uuden raportointijärjestelmän kehittämisen projektisuunnittelu käynnistettiin 11/2017 ja projekti käynnistettiin osaprojektina 02/2018.

Sote-tietopohja-hankkeen tuotoksina valmistuivat yhteistyössä THL:n arviointitoiminnon kanssa toteutettu ns. sote-tietoikkuna-palvelun ensimmäinen versio (sisältää KUVA-indikaattorit ja THL:n arvioinnissa käytetyt indikaattorit), jonka avulla kootaan käyttäjäpalautetta maakuntien seurannan, ohjauksen ja arvioinnin näkökulmasta. Tietoikkuna hyödyntää Sotkanet-palvelun tietosisältöjä, jotka ovat saatavilla myös avointen rajapintojen kautta. Tietoikkunan kehittämis-työ jatkuu erillisrahoituksella vuonna 2019 ja se toimii erityisesti maakuntien seurannan ja

arvioinnin ja kansallisen ohjauksen työväliseen. Pidemmän aikavälin tavoitetilassa tietoiikkuna sulautuu osaksi rakennettavaa raportointipalvelua.

Sote-tietoiikkuna-palvelun lisäksi hankkeen aikana toteutettiin THL:n raportointijärjestelmän konsepti, käyttäjätarinoita, suuntaa-antavia rautalankakuvia ja alustavaa teknologiakartoitusta sekä valmisteltiin suunnitelmat THL:n tuottaman tietosisältöjen metatietojen yhtenäisestä kuvaamisesta. Tietojen yhtenevät rakenteet ja metatiedot ovat edellytys raportointiratkaisun hyödyntämiselle THL:ssa.

Valmistelun aikana tunnistettiin, että sote-tietopohjan yhteiselle raportointipalvelulle on tarve myös kansallisesti. Valmistelu päätettiin laajentaa kohti kansallista sote-raportointipalvelua, joka sisältää THL:n tuottaman tiedon lisäksi myös muiden kansallisten toimijoiden tuottamaa tietosisältöä. Tätä laajempaa tavoitetilavisiota valmisteltiin tiiviisti yhteistyössä kansallisten sote-toimijoiden kanssa. Raportointijärjestelmä toteutetaan osana Kansallista tiedolla johtamisen hanketta (ns. VALTAVA-hanke), joka käynnistyy vuonna 2019. Toteutusvaiheessa sovi- taan ja linjataan myös järjestelmän ylläpitoon liittyvät työnjaot ja vastuut.

Sote-uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita on palveluiden integrointi ja katkeamattomat hoitopolut. Ilmiötyössä on mahdollista vastata tähän, koska siinä tehdään näkyväksi yhteisen aihe- alueeseen (ilmiö) liittyvät useammat yksittäiset mittarit ja niiden vaikutukset palvelutuotantoon. Hankkeessa tuotettiin koemielessä ennuste-/simulointimalleja. Kehitystyössä valmistuu kolme ensimmäistä prototyyppiä uudenlaisesta datan visualisoinnista arvioinnin ja päätöksenteon sekä maakuntien kehittämistyön tueksi. Ilmiöt rakennettiin asiakastoiveitten ja suurten kustan- nusten tai volyymien perusteella sote-toiminnoittain.

Raportoinnin kehitystyö huomioidaan kansallisessa TOIVO-ohjelman VALTAVA-hankkeessa, jossa on useita THL-vetoisia osahankkeita.

3.7. Kehittämistoiminnan suunnittelu hankekauden jälkeiselle ajalle

Sote-tietopohja-hankkeen vuosien 2017–2018 tavoitteena oli kehittää ja edistää THL:n nykyis- ten tiedonkeruiden valmiuksia vastata uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin ja valmistautua THL:n laitokselle määrittämiin uusiin tehtäviin. Tehty työ kohdistui erityisesti uu- desta sotesta kerättävien tietosisältöjen määrittelyyn ja raportoinnin kehittämiseen sekä hank- keen valmisteluvaiheessa tai sen aikana tunnistettujen uusien tietosisältöjen tuottamisen käynnistämiseen. Nykyisten tiedonkeruiden laatua ja kattavuutta sote-palvelujärjestelmän seurannan näkökulmasta pyrittiin vahvistamaan.

Kansallisen sote-tietopohjan kehittäminen on laaja kokonaisuus, joka kestää useita vuosia. Sote-tietopohja-hankkeessa tehty työ jatkuu useassa kokonaisuudessa osin hankerakentees- sa ja osin THL:n toiminnan osana, jatkuvana kehittämisenä. Kansallisella tasolla työtä tullaan jatkamaan mm. osana TOIVO-ohjelmaa ja sen sisältämään kansallisten viranomaisten VAL- TAVA-hanketta.

4. Hankkeen viestintä

Viestinnän tavoitteena oli tukea sote-tietopohja -hankkeen toteutusta ja välittää hankkeen tuotokset ja tulokset keskeisille kohderyhmille.

Sote-tietopohja -hankkeen sekä seuranta- ja arviointitoiminnan viestintää suunniteltiin ja osittain toteutettiin yhteistyössä. Tavoitteena oli, että sekä tietopohjan että seurannan ja arvioinnin kehittämisen tuli näyttäytyä THL:n ulkopuolelle yhtenäisenä kokonaisuutena. Tästä syystä niille luotiin yhteinen tunnuslause 'Tiedosta arviointiin – tavoitteena paremmat palvelut'. Lisäksi työstettiin THL:n graafisiin ohjeisiin pohjautuva visuaalinen ilme. Viestinnän toteutusta aika-aulutettiin ja koordinoitiin yhteistyössä ja toteutuksesta raportoitiin säännöllisesti sote-tietopohja -hankkeen ohjausryhmälle.

Hyvin toteutetulla viestinnällä pyrittiin minimoimaan hankkeen toteutuksessa tunnistettuja riskejä. Varsinkin alkuvaiheessa korostettiin sisäisen viestinnän merkitystä. Keskeisten yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien tavoittamiseksi perustettiin tietopohja-hankkeen ja arviointitoiminnon yhteinen verkostokirje (jakelu lähes 600). Muina viestinnän kanavina olivat thl.fi - verkkosivut, uutiskirjeet, blogit, videot, tapaamiset, työpajat, julkaisut sekä THL:n intranetissä oleva työtila.

Hankkeella oli erillinen julkinen työtila THL:n yhteistyötilat-sivustolla, jossa hankkeen työtä oli mahdollista seurata ja kommentoida. Viestinnässä korostettiin avoimuutta, aktiivista vuorovaikutusta sekä asiakkaiden osallistumista. Hankkeessa syntynyttä materiaalia jaettiin myös sosiaalisessa mediassa. Asiakkuuksien hallinnassa ja viestinnässä hyödynnettiin STM:n hallinnonalan yhteistä CRM-järjestelmää. Osana systemaattista asiakkuustyötä ja aktiivista vuorovaikutusta keskeisiä asiakkaita osallistettiin yhteisissä työpajoissa (12 kpl). Sen lisäksi hanketta esiteltiin lukuisissa tapahtumissa, seminaareissa ja sidosryhmätilaisuuksissa.

Hankkeen keskeisistä viestintätuotoksista ja aktiviteeteista on koottu yhteenveto liitteeseen 2.

5. Hankkeen talous ja resurssit

Hankkeen kokonaisbudjetti vuosille 2017–2018 oli 2 488 787 euroa (sote-tietopohja-hankkeen hankesuunnitelma v.1.0, liite 2). Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hankkeelle osoittaman rahoituksen suuruus oli 1 700 000 euroa. Lisäksi hankkeen kokonaisbudjettiin sisältyi THL:n rahoitusosuus. Hankkeen kustannusarvio sisälsi hankkeen johtamisen, KUVA-toimeenpanon tukitoiminnot, muutosvaiheen aikaiset raportointiratkaisut, THL:n arviointitoiminnon tilauksen, pitkän tähtäimen suunnittelun sekä hankkeen aikana toteutettujen nykyisten järjestelmien välttämättömät muutostoimet sekä priorisoitavien uusien tuotantolinjojen määrittelyn ja teknisen perustamisen ja tiedonantajien ohjauksen.

Hankkeen lopullinen toteuma sisältää myös THL:n omalla budjettirahoituksella toteutetut työt, joita tehtiin ennakoitua enemmän. Hankkeelle osoitettu STM-rahoitus alittui kuitenkin noin 300 000 €. Kokonaistilanne on esitetty alla olevassa taulukossa. Alempi taulukko kertoo STM:n rahoitusosuuden käytöstä.

Kokonaistilanne

KOKONAISBUDJETTI		STM-rahoitus	THL-rahoitus	YHTEENSÄ
	Henkilöstökulut	1 339 130	0	1 339 130
	Palveluiden ostot	60 000	0	60 000
	Muut kulut	100 000	0	100 000
	Yleiskulut	200 870	789 001	989 870
	Menot yhteensä	1 700 000	789 001	2 489 000
TOTEUMA	31.1.2019	STM-rahoitus	THL-rahoitus	YHTEENSÄ
	Henkilöstökulut	1 122 646	260 961	1 383 607
	Palveluiden ostot	87 070	34 355	121 426
	Muut kulut	24 280	9 951	34 231
	Yleiskulut	168 397	855 472	1 023 869
	Menot yhteensä	1 402 394	1 160 739	2 563 133
	htp			4 030,31

STM-rahoitusosuuden käyttö

Tehtävä		Yhteensä
	Hankehallinto	274 381
5.1.	THL:n uuteen seuranta- ja arviointitehtävään liittyvät toimenpiteet ja niiden tuotokset	302 959
5.1.1	THL:n 1. arviointitoiminnon tilaus, selvityksiin liittyvän tietopohjan määrittely ja suunnittelu, THL varautuu väestötiedonkeruissaan raportoimaan alkuvuodesta 2018 valtakunnallisia ja maakuntakohtaisia perusdataja	137 211
5.1.2	Sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointi ja palvelujen saatavuuden ja rahoituksen riittävyyden arviointi (maakuntien toiminnan käynnistymisen jälkeen 2019-2020 ja 2021+)	143 685
5.1.3	THL:n määrittelemä vähimmäistietosisältö maakuntien seurannalle	22 063
5.2	Sote- ja aluehallintouudistuksen toimeenpanon tukeminen	110 670
5.3	Sote-tiedon hyödyntämistä ja THL:n rekistereitä koskevien lainsäädäntömuutosten	49 351
5.3.1	Sosiaalihuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen	68 991
5.3.2	Terveydenhuollon rekisteritiedonkeruun uudistaminen	125 092
5.3.3	Tietotuotannon laadun varmistaminen (2017–2018)	110 510
5.4	Sote-uudistuksen tuomien palvelujärjestelmän rakennemuutosten huomioiminen THL:n	69 314
5.5.	Tarvittavien uusien tietotuotantolinjojen suunnittelu ja toteuttamisen käynnistys	158 564
5.6	Raportoinnin kehittäminen	132 561
YHTEENSÄ		1 402 394

Liite 1. Projektin yksityiskohtaiset tuotokset osakokonaisuuk- sittain

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehityksaiheet
1	Hilmo-aineistojen sisältö, keruu, kattavuus ja virheettömyys sekä raportointi	Projektissa terveydenhuollon hoitoilmoitusjärjestelmän (Hilmo ja Avohilmo) tietosisältöä uudistettiin ja yhtenäistettiin. Työterveyshuollon tietosisältö laajennettiin yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa. Uuden tietosisällön mukaisten tietojen toimittaminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle alkaa vuoden 2019 alussa. Tuote: <u>Hilmo-opas 2019</u>	-
2	Yksityisen terveydenhuollon avohoidon (ml. kolmas sektori) ja työterveyshuollon tietojen liittäminen osaksi Hilmoja	Projektin tavoitteena oli luoda yhteistyösuhteet yksityisiin palveluntuottajiin ja tietojärjestelmätoimittajiin. Tarkoituksena oli käynnistää yksityisen terveydenhuollon avohoidon sekä yksityisesti tuotetun työterveyshuollon tiedonkeruut vuoden 2019 alusta alkaen. Tuotokset <i>Yksityinen terveydenhuolto:</i> • Vuoden 2019 tietosisältö ja teknisen kuvaus on toimitettu yksityisen terveydenhuollon toimijoille. • Suurimpien toimijoiden tietosisältöjä on verrattu Hilmo-tietosisältöön. ○ Lopputuloksena on kartoitus siitä, mitkä osat tai valmiudet suurilta yksityisiltä toimijoilta puuttuvat. • Erillinen Hilmo-työpaja joulukuussa: mukana teknisen kuvauksen esittely. • Jatkosuunnitelma 2019–2020: Miten pidetään yhteys yksityisiin ja miten yksityisiä toimijoita koskevaa tietoa raportoidaan. Sisällytetään Hilmo-tiimin toimintasuunnitelmaan.	Kattava tiedonkeruu vuodesta 2019 alkaen ei ole mahdollista. Tarvitaan lakimuutos takaamaan tiedonsaanti yksityisestä terveyshuollosta kattavasti. Jatkotyössä THL valmistautuu yksityisen terveydenhuollon tietojen vastaanottamiseen ja raportointiin, siten kun se on lain mukaan mahdollista. Työterveyshuollon tietojen osalta THL valmistelee Hilmoon tulevien työterveyshuollon tietojen siirtämisen TTL:lle.

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehitysaiheet
		<i>Työterveyshuollon toimintatietojen kerääminen:</i> Työterveyshuollon tietojen raportoinnin määrittely on aloitettu. Työtä tehdään yhteistyössä STM:n, TTL:n, Kelan ja THL:n kesken. Päävastuu työn etenemisestä on TTL:lla.	
3	Terveysterveystietojen kirjaamisen tuki	Projektissa aloitettiin terveydenhuollon kirjaamisen kattavuuden ja laadun parantamiseen tähtäävä työ. Tavoitteena oli THL:n sisäisen yhteistyön parantaminen kirjaamista koskevassa ohjauksessa ja neuvonnassa. Tarkoituksena oli, että terveydenhuollon ammattilaisten edellytykset täsmälliseen ja riittävän kattavaan kirjaamiseen paranevat. Valmiina: • kirjaamiskattavuuden lähtötaso on määritelty tietyille, yhdessä sovituille Hilmon osa-alueille ja kattavuutta seurataan • suunnitelma erikoissairaanhoidon ajantasaisesta raportoinnista on valmistelussa ja se toteutetaan vuonna 2019 • TIRI:n (OPER) ja TITI:n (Hilmo-tiimin) yhteinen asiakkuudenhallintasuunnitelma kirjaamisen tukemiseen liittyen on tehty ja sitä ryhdytään toteuttamaan vuonna 2019 • kirjaamista koskeva ”Usein kysytyä -sivu” on julkaistu THL:n verkkosivuilla • neuvolatoiminnan kirjaamista tukevat ”Tiedä ja toimi -kortit” valmistuivat Toteutuu osittain: • yhteisten opasvideoiden sisältö ja kohde on määritelty ja ensimmäi-	Kirjaamisen ajantasaisen kattavuuden ja laadun seuraamiseksi tarvitaan mm. päivittäin päivittyviä perustietoja terveydenhuollon tapahtumista. Ajantasainen raportointi on myös kirjaajille tärkeä palautetieto kirjaamisen merkityksestä ja työkalu toiminnan seuraamiseen. Ajantasaisempi raportointi perusterveydenhuollon tiedoista toteutetaan vuoden 2019 alussa (raportit toimivat ”24/7”). Vastavanlainen raportti suunniteltiin myös erikoissairaanhoidosta ja se tehdään valmiiksi myöhemmin vuoden 2019 aikana.

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehityksaiheet
		set videot on tehty ja julkaistu THL:n verkkosivuilla ○ yksi opasvideo valmistellaan vuoden 2018 ja se julkaistaan vuoden 2019 alussa • osaprojektiin osallistuvat asiantuntijat ovat tutustuneet kirjaamiskäytäntöihin vierailemalla terveydenhuollon organisaatioissa ja tapaamalla kirjauksia tekeviä terveydenhuollon ammattilaisia	
4	Tuottavuus ja Avohilmo suun terveys	Projektin tavoitteena oli luoda malli, jolla rekisteritietoa suun terveydenhuollon käynneistä, hoitajaksoista, vastaanottotahoista ja toimenpiteistä kytetään taloustietoon. Tätä ei pystytty tekemään, koska ryhmittelijän tarvitsemää hammaskohtaista tietoa ei ole vielä saatavissa. Valmiina: • luokittelija on olemassa, yhteistyösopimus tehty 2018 loppuun	• Hammaskohtaista tietoa ei vielä saatavilla, joten osahanke keskeytettiin. • Projektia voidaan jatkaa, kun hammaskohtaista Hilmo-tieto saadaan tai Kannasta saadaan uutettua tietoa ulos
5	Tuottavuus ja avohilmo	Projektissa rekisteritietoa perusterveydenhuollon käynneistä, hoitajaksoista, vastaanottotahoista ja toimenpiteistä kytkettiin taloustietoon. Tämä tuotteistus kuvaa asiakkaiden saamat palvelut ja hoidetut terveysongelmat hallittavissa olevina, kliinisesti ja kustannuksiltaan samankaltaisina mielekkäinä hoidon kokonaisuuksina. Tuotokset: • Tuotteistusluokittelija ajettiin aineiston läpi ja saatiin uusia tietoja. Pilotoinnissa mm. havaittiin, että palvelutuotanto eroaa eri maakunnissa huomattavasti: eroja on esimerkiksi kirjaamisessa, ammattiryhmien välisessä työnjaossa ja kustannuksissa	-

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehityksaiheet
		• pth:n case-mix -pilotin tuloksia on raportoitu lukuisissa esitelmätilaisuuksissa • Tuloksia on julkaistu <u>Julkarissa</u>, useita artikkeleita on tiedelehdissä arviointikierroksella	
6	KUVA-toimeenpanon tuki (ei erillistä osaprojektia, vaan suorat toimeksiannot KUVA- ja KUVA-TPA-ryhmältä)	• KUVA-indikaattorituotantoa 447 tietoikkunassa ja kartalla (tilanne 30.11.) • Tietoikkunassa n = 447 • Poimittu, julkaisuketjussa n = 6 • Poimimatta tai datan poimintaa tarkennettava ○ THL: n = 1 + 5 uutta ○ Häätäkeskusjärj. n = 1 + 1 uusi • Marraskuussa poimittavaksi tilattu 4 uutta indikaattoria • THL:n tietokkuna	• kesken 12, mahdolliset uudet 4 • kansallisen ohjaukseen liittyvä indikaattorituotanto tulee jatkossa THL:n normaali protokollan kautta • indikaattorivalidointi ja valintamekanismi suunnitellaan ja toteutetaan KUVA-työryhmän ehdotuksen perusteella 2019
7	TIREKA-tietorakenteiden harmonisointi ja validointi	• raportti harmonisoinnin tilasta ja uusi jatkoprojektisuunnitelma valmistuu 12/2018 • Validointityöhön liittyen olemme lähinnä tiivistäneet yhteydenpitoa (mm. viikoittaiset kokoukset ja muut tapaamiset) Kelan Tietoal- las-projektin kanssa mm. määrittelemällä vaatimuksia Tietoaltaalle.	• Tirekan työ jatkuu osana uutta kansallista VALTAVA-hanketta osana TOIVO-ohjelmakokonaisuutta
8	Asiakaslähtöinen raportointi	Osaprojektissa käynnistettiin THL:n uuden raportointipalvelun kehittäminen; tuotettiin palvelun kehittämisen työsuunnitelma, tarkennettiin vaatimusmäärittelyä ja arvioitiin järjestelmän toteuttamiseen soveltuvia teknologioita. Projektin osana on suunniteltu raportoitavien tietosisältöjen metatietojen tukiprosessi THL:n asiantuntijoille	• THL:n raportointijärjestelmän tuotantoversion toteutus • Raportointipalvelun elinkaarisuunnitelma • Raportointipalvelun sisältöjen tukitoimien

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehityssaiheet
		ja tarjottu tukea metatietojen kirjaamiseen. Projektin aikana valmistui lisäksi ns. tietoikkuna-proto verkkotyökalu. Tietoikkunasta on löydettävissä THL:n arviointitoiminnassa käytetyt indikaattorit sekä kansalliset KUVA-mittarit. Työkalu on avoimesti eri toimijoiden käytössä ja sinne koottuja indikaattoreita on voinut tarkastella taulukko- ja karttamuotoisena. Tuotokset • Arviointitoiminnon kanssa yhteistyössä toteutettiin ns. tietoikkuna-proto (sisältää KUVA-indikaattorit ja THL:n arvioinnissa käytetyt indikaattorit), jonka avulla kootaan käyttäjäpalautetta maakuntien seurannan, ohjauksen ja arvioinnin näkökulmasta (ns. Data+ beta-toteutus) • Ensimmäinen versio THL:n raportointijärjestelmän vaatimusmäärittelystä, teknologiakartoitus • Kolme ns. ilmiökokonaisuutta, joilla testataan ilmiölähtöiseen raportointiin liittyviä tarpeita • Raportointipalvelun sisältöjen tukitoimien prosessin käynnistys • THL:n raportointijärjestelmän projektisuunnitelma	toteutus Huom! THL:n raportointijärjestelmän toteutukseen liittyvät suunnitelmat ovat kehittyneet projektin aikana ja tähän liittyvää työtä jatketaan yhteistyönä kansallisten toimijoiden kanssa
9	Sosiaalihuollon rekisterit	Projektissa suunniteltiin määrittelytyönä määrittelydokumentaatio sosiaalihuollon yksilötasoisesta tietosisällöistä yhdessä keskeisten toimijoiden kanssa. Tuotokset Määrittelydokumentin luonnos valmistui loppuvuodesta 2018 ja se lausuntokierroksella.	Sosiaalihuollon rekisteriuudistus jatkuu seuraavina vuosina sillattuna osana uutta kansallista VALTAVA-hanketta TOIVO-ohjelmakokonaisuudessa.

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehitysaiheet
10	Asiakaspalautetiedon kansallisen keruun yhtenäistäminen	Projektissa tuotettiin esitys yhtenäisestä kansallisen asiakaspalautteen keruun mallista ja tiedonkeruun vaihtoehtoista. Kansallisen mallin tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista tietoa asiakkaiden tyytyväisyydestä palveluihin erityisesti kansallisen ohjauksen tarpeisiin. Tietoa käytetään arvioitaessa maakuntien kykyä järjestää sosiaali- ja terveyspalvelut alueellaan sekä maakuntien ohjauksessa (STM, VM). Kansallisesti yhtenevä asiakaspalautetieto tarjoaa myös mahdollisuuden maakuntien ja palveluntuottajien väliseen vertailuun ja toiminnan kehittämiseen. Valmistelussa huomioitiin kansallisen ohjauksen näkökulman lisäksi myös palvelun tuottajan, järjestäjän ja palvelun käyttäjän näkökulmat. Valmistunut: raportti, asiakaspalautteen kansallisen keruun yhtenäistäminen – sisällölliset ehdotukset (Sainio, Peränen) Tuotos: Raportti (2018)	
11	Väestötutkimusten integrointi tietopohjaan ja raportointijärjestelmiin: Ulkomaalaiset-pilotti	Projektissa pilotoitiin väestötutkimusaineiston ja rekisteritutkimusaineiston yhdistämistä palvelutarpeen arvioinnin analysoimiseksi. Projektissa arvioitiin ulkomaalaistaustaisten henkilöiden tulevaa palveluiden tarvetta sekä tämän hetken palvelutarpeiden täytymistä UTH-väestötutkimuksesta saatujen tietojen perusteella. Valituilla indikaattoreilla arvioitiin, kuinka paljon ulkomaalaistaustaisten henkilöiden palveluiden tarve poikkeaa keskimääräisestä väestön palvelutarpeesta. Siirtyy jatkotyöstöön: • vertailut tiettyjen kansanterveysongelmien yleisyydestä ulkomaalaistaustaisessa väestössä verrattuna muuhun väestöön • Alustavat visualisointiesimerkit	Seuraavalle vuodelle siirrettävät sisällöt (esitys, käsittely ohry 14.11.) • Pilottitulosten tarkempi analyysi (suhteutus maakunnan ulkomaalaistaustaiseen väestöön) • Dokumentaation viimeistely • Puuttuvien tulosten visualisointi

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehityksaiheet
		tuloksista	
12	Ulkoisen auditointi		Osaprojektia ei käynnistetty. • toisiolain ollessa kesken, emme vielä ole saaneet uusia tiedontuottajia mukaan, omia prosesseja on kuvattu ja niiden pullonkauloja selvitetty ja parantamistoimet aloitettu • ulkoista auditointia ei kannata tehdä ennen uusien muutosten läpivientä
13	Prosessikuvaukset	Projektissa kuvattiin THL:n tietotuotannon prosesseja. Koska eri tiedonkeruut käyttävät monilta osin yhteisiä välineitä ja palveluita, ovat prosessit samankaltaisia. Niinpä THL:n tietotuotannolle luotiin yhteinen prosessikuvaus. Valmistuneet: • THL:n tietotuotannon prosessikuvaus • Ohje prosessikuvausten tekemiseen • Vuosikellon ensimmäinen versio • Prosesseja myös kehitettiin mm. automaatiota hyödyntämällä • Herätevideo tietojen kirjaamisen ja prosessien kehittämistä	-
14	Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa (Hoidon saatavuus)	Tavoitteena oli rajatulla pilottiaineistolla (yliopistosairaalat) varmistaa erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytietojen sisällyttäminen osaksi Hilmorekisteriä sekä automaattinen ja ajan tasainen tietojen toimittaminen vähintään kerran kk:ssa. Valmistuneet: Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seurannan Hilmorekisteristä mahdollistava sisältö on lisätty vuoden 2019 Hilmo-	Jatkotyössä pilottia yliopistosairaaloiden kanssa jatketaan ja laajennetaan (kaikki 5 yo-sairaala ja tietyt keskussairaalat mukaan). Samalla tiedon laatua arvioidaan yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyöstöön sillattavat sote-tietopohjan kehityksaiheet
		tietosisältöön ja -oppaaseen. Tietoja voi vuodesta 2019 alusta alkaen toimittaa kerran kk:ssa.	
15	Seuranta- ja arvioinnin vähimmäistietosisällön määrittely	• maakunnilta saatava tieto tulee palveluntuottajilta Hilmo-käsikirjan rakenteisten määrittelyjen osalta • minimisisällöt tässä vaiheessa ovat Hilmo-tietosisätöjä, joista THL voi rakentaa tarvitsemiaan indikaattoreita	• yhteistyö maakuntien kanssa järjestäjän tietomallin jatkotyössä todennäköisimmin tuottaa uusia toiveita raportointiin • Sosiaali-Hilmon kehitystyö ja siihen liittyvä raportointi tuottaa myös uusia aihioita • indikaattoreiden tuotantoprosessi ja vuosikello arviointiin tulee kuvata tarkemmin
16	Sote-palveluluokitukset	Valmistunut: • Luokitusratkaisu valinnanvapauden tietojärjestelmäpalveluiden ja palveluntuottajan rekisteröinnin tarpeisiin • keskeisten luokitusten vertailutaulukko Tuotos: <u>sosiaali- ja terveystietojen luokitus</u>	
17	Yhdenvertaisuuden toteutuminen kieli-ryhmittäin -pilotti	• Valittuihin KUVA-indikaattoreihin lisätään tieto palvelunkäyttäjien äidinkielestä (suomi, ruotsi ja saamenkieli). • Indikaattoripöytäkirjat annetaan STM:lle ja tietoja hyödynnetään soveltuvin osin STM:n ja saamelaisien välisissä keskusteluissa (30.11.2018) esimerkinomaisina näytteinä.	-
18	Sosiaalihuollon avopalvelujen aineistojen	• aineistohankinta käynnistetty 10/2018	• analysointi jatkuu

Nro	Osakokonaisuuden nimi	Mitä on valmiina 12/2018	Jatkotyösköön sillattavat sote-tietopohjan kehityssaiheet
	hankinta		

Liite 2. Hankkeen viestintätuotokset

Vuosina 2017–2018 tietopohjan kehittämistä tukeva viestintä on auttanut varmistamaan, että keskeisten asiakkaiden kannalta olennaisista uusien tietosisältöjen määrittelystä ja tiedonkeruiden ohjeistuksista on viestitty monipuolisesti ja oikea-aikaisesti.

Verkkoviestintä

Hankkeen etenemisestä, välituotoksista ja lopputuotoksista on julkaistu aineistoa thl.fi:ssä osahankkeiden kannalta relevanteilla sivuilla. Tietopohja-hankkeen verkkosisältöjen "kotipesä" sijaitsi THL:n sote-uudistus-aihesivustolla. Verkkosisältöjä on myös Tiedonhallinta-aihesivustolla sekä Tilastot ja data -osiossa. Alla on lueteltu keskeiset sisällöt THL:n verkkosivustoilla.

Sote-uudistus (aihesivusto)

[Sote-arviointi ja Tietopohja](#)

[Asiakaspalautteen kansallisen keruun yhtenäistäminen](#)

Tiedonhallinta sosiaali- ja terveysalalla (aihesivusto)

[Kertakirjaamisen hyödyt](#) (verkkosivu ja video)

[Sosiaali- ja terveyspalvelujen luokitus ja keskeisten luokitusten vertailutaulukko](#)

Tilastot ja data

[Hoitoilmoitusjärjestelmä ja uudistettu Hilmo-opas](#)

Tiedosta arviointiin -verkostokirje

- Hankeaikana julkaistiin erillistä Tiedosta arviointiin –verkostokirjettä yhteistyössä maakuntien sote-palvelujen arviointitoiminnon kanssa. Verkostokirjeen jakelu oli noin 600. Kirje ilmestyi viisi kertaa vuonna 2018.
- Lisäksi hankkeen tuloksia on julkaistiin THL:n uutiskirjeessä ja Kanta-uutiskirjeessä.

Tietoikkuna

Tietoikkuna-kokeiluversioon on koottiin hankkeen aikana THL:n sote-tietopohjahankkeessa ja STM:n KUVA-indikaattorityössä valikoitu indikaattoriaineisto.

[Tietoikkuna-verkkopalvelu](#)

Julkaisut

- Arajärvi, Miina; Häkkinen, Pirjo; Järvelin, Jutta; Mölläri, Kaisa; Saukkonen, Sanna-Mari; Väyrynen, Riikka (2018): [Hilmo-opas 2019](#).

- Ketola, Eeva; Wickström, Sara; Huvinen, Santeri; Pitkänen, Virpi; Seppälä, Timo T. (2018): [Perusterveydenhuollon asiakkaiden hoitoepisodit ja niiden kustannukset tulevien maakuntien alueilla: tuotteistuksen pilotointi](#). Tutkimuksesta tiiviisti 2018/020.

Blogikirjoitukset

- Ketola Eeva: [Kirje joulupukille](#) (22.12.2017)
- Ketola Eeva: [Tieto asukkaiden palveluiden tarpeesta on pian kartalla](#) (27.9.2017)
- Ketola Eeva: [Tuhannen ja yhden yön tietotoiveet](#) (22.5.2017)
- Ketola Eeva: [Soten tietopohjalla luodaan tulevaisuutta](#) (12.11.2018)

Tapaamiset ja tapahtumat

Sote-tietopohja -hankkeessa järjestettiin 12 työpajaa, joista osa on ollut THL:n sisäisiä, osaan on kutsuttu myös asiakkaiden edustajia. Näihin on osallistunut yhteensä 429 henkilöä, joista 55 on ollut asiakkaiden edustajaa.

Lisäksi pidettiin kolme hackathon-tyyppistä työviikkoa, kolme palveluluokitukseen liittyvää pajaa ja kolme sosiaalihuollon tietosisällön uudistamiseen suunnattua pajaa sekä viisi suurta valtakunnallista Hilmo-pajaa. Näiden lisäksi osahankkeiden yhteydessä on järjestetty lukuisia eri tapaamisia ja pienimuotoisempia työpajoja eri osaprojekteissa.

Hankkeen edustajat ovat esitelleet hanketta ja sen tuotoksia useissa erilaisissa THL:n tai sidosryhmien järjestämissä seminaareissa ja tapahtumissa, esimerkiksi TERVE-SOS, ATK-päivät, maakuntatapaamiset.

Sidosryhmille on järjestetty myös keskustelutilaisuuksia, esimerkiksi yksityisille palvelutuottajille ja tietojärjestelmätoimittajille.

Videot

- [Herätevideo kirjaamisen ja prosessien kehittämisestä sekä sisäistä että ulkoista viestintää varten](#).

Lisäksi hankkeen aikana on hyödynnetty erilaisia videoita osana tehokasta ja monipuolista hankeviestintää esimerkiksi verkostokirjeissä ja työpajoissa (testimoniaalit, ohje-videot, sisäistä prosessityötä ja kirjaamista tukevat videot).

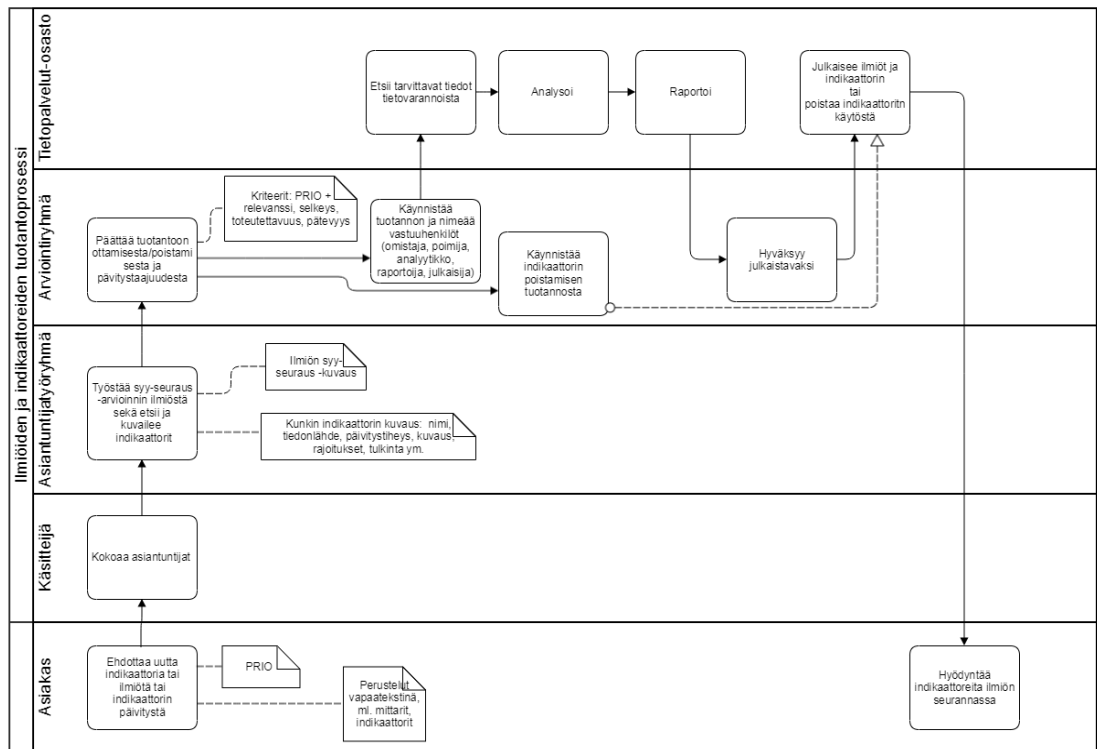
THL:n datakampanja Data tekee hyvää

- THL:n datakampanjassa useita nostoja erityisesti kirjaamisen hyödyistä ja tehostamisen tarpeesta:
 - [Laadukkaat ja luotettavat tilastotiedot edellyttävät huolellista kirjaamista](#)
 - [Rakenteisesta tiedosta on hyötyä johtamisessa](#)

Sisäinen viestintä

- THL:n henkilöstön kannalta keskeisistä asioista säännöllisesti uutisartikkeleita samoista teemoista kuin ulkoisessakin viestinnässä.
- THL:n intranet-sivustolla (Terho) oli hankkeen ajan erillinen sivusto, jossa tiedotettiin sisäisistä asioista.
- Hankkeen aineistot ovat olleet avoimesti saatavilla. Lisäksi varmistettiin eri osastojen keskeisten asiantuntijoiden osallistuminen työpajoihin.
- Hankkeessa edistettiin systemaattisesti indikaattoreita laajempien sotea koskevien tietokokonaisuuksien eli ilmiöiden työstämistä ja sitä tuettiin aktiivisella viestinnällä.

Indikaattori ja ilmiöiden tuotantoprosessikuvaus-luonnos ja priorisointi

Ilmiö-indikaattoriehdotuksen nimi:
Ehdotuksen tekijä ja pvm:
11.10.2018

Ilmiö/indikaattoriehdotuksen arviointiperusteet	indikaattori-		Enimmäispisteet
	Ehdottajataho	työryhmä	
Ongelman yleisyys: hyvin yleinen 5 p - hyvin harvinainen 1 p Ilmaantuvuus, vallitsevuus			5
Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän kuormituksen suuruus: hyvin suuri 4 p - hyvin vähäinen 1 p Käyntimäärät, toimenpidemäärät Päällekkäiset hoitojaksot eri erikoisaloilla (HILMO,Avohilmo,sosiaalihilmo) Erityskoulutuksen tai -laitteiden tarve Väestön kiinnostus / kysyntä Tarpeettomien tutkimusten / hoitojen yleisyys			4
Taloudelliset vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmään: arvioitu muutoksen suuruus Suuret lisäkulut/säästöt 4 p - ei muutoksia 1 p Diagnostiikan ja hoidon/kohdennetun palvelun kustannukset Kalliit yksittäiset hoidot /palvelut tai investoinnit			4
Muut yhteiskunnalliset vaikutukset: merkittävät 3 p - vähäiset 1 p Työstä poissaolo, työkyvyttömyys, eläköityminen Muutokset ammattiryhmien työnjaossa Laitoshoidon ja omaishoidon tarve			3
Hoito-/työkäytäntöjen vaihtelu: suuri 3 p - olematon 1 p Erlaisia menetelmiä käytössä (benchmarking, koulukunnat) Eriarvoisuutta hoitoon pääsyssä, alueellinen vaihtelu			3
Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja prevention mahdollisuus: huomattava 4 p - pieni 1 p Ehkäisy koko väestön tai korkeariskisten kohdalla Elämäntapavalinnat Vaikutus laatupainotteisiin elinvuosiin <u>Asiakkaalle/potilaalle suuri merkitys toimintakykyyn</u>			4
Vaikuttavan intervention mahdollisuus: vaikuttavaa ja riskitöntä 5 p - ristiriitaiset vaikutukset 1 p Vaikuttavien menetelmien olemassaolo (<u>Käypä hoito -suositus</u>) Vakavien haittojen mahdollisuus Hoidon tuoma vaikutus laatupainotteisiin elinvuosiin			5
Tiedon tarve sosiaali- ja terveydenhuollossa: suuri 2 p - vähäinen 1 p Ristiriitaista tietoa (huuhaan olemassaolo) Uudentyyppisiä menetelmiä tarjolla Arvokeskustelu tarpeen			2
Yhteensä	0	0	30

Litteenä olevaan hakemukseen kuvataan mahdollisuuksien mukaan oleelliset tiedot käyttäen yllä olevaa ryhmittelyä.
Kohta, jota ei ole kuvattu: 0 p